

Den dynamiska medeltiden

"Under medeltiden trodde man att jorden var en rund skiva, som flöt på världshavet". Så står det i en naturkunskapsbok för gymnasiet, vilken jag råkar ha i min bokhylla. Ingenting kan vara felaktigare. Men medeltiden ligger långt tillbaka, och om en lögn upprepas tillräckligt ofta...

Medeltiden betyder tiden som ligger emellan. Det var renässansens män som myntade begreppet, när de ville återknyta till de antika idealen. Och vad vore inte naturligare än om den mellannliggande epoken vore mörk, dyster och steril.

Den dynamiska medeltiden (Tiden 1984), som skrivits av historikern Michael Nordberg, visar på motsatsen; en tid, då många frågor ställdes på sin spets; som karakteriserades både av en social och intellektuell rörlighet; som präglades av innovationer vilka utgjorde basen för de efterföljande århundradenas framsteg.

Renässansens PR-män visste vad de gjorde. I deras effektiva efterdyningar har även jag använt argumentet: Det är ju rena medeltiden!

Den vidskepelse som florerade under medeltiden var högst relativ. Nicolas Oresme, översättare åt Karl V, skrev: "Det följer av ovan sagda skäl att sådana regler och många andra som skrivits i astrologiska böcker inte har någon sanning i vår tid och vårt land, och man bör inte tro på dem".

Många lekmän trodde säkert på astrologi på 1300- och 1400-talen, men Oresme och andra kämpade emot. Det var emellertid lönlöst. Under

Det var under renässansen - ej medeltiden - som häxpsykoser grasserade.
(Träsnitt av Hans Baldung Grün)

1500- och 1600-talen var tilltron till astrologin total; astronomerna Tycho Brahe och Johannes Kepler är namnkunniga exempel.

Det var också under renässansen, som den grovaste vidskepelse, häxpsykoser, svart magi och mycket annat grasserade. I jämförelse med detta, säger Nordberg, framstår medeltiden som upplyst och balanserad.

Boken är engagerande och välskriven och ett gott exempel på hur forskare skall föra ut sin kunskap. Nordberg skriver: "Alla någorlunda bildade människor från antiken och framåt har känt till jordens sfäriska form". Varför är det så många bildade människor idag som inte känner till detta faktum?

Benny Kullinger